

Turistleder sätter cykeln på kartan

Förra sommaren kom Kattegattleden. Den här sommaren kommer Sydostleden. Två leder i södra Sverige på var sin sida. Vi har cyklat ned för östra kusten mellan Växjö och Simrishamn och upp för den västra kusten mellan Helsingborg och Göteborg. Totalt blir det 63 mil. En sträcka av samarbete som gör Sverige trevligare och tillgängligare för cykelturister.

TEXT OCH FOTO: HANNA MI JAKOBSON

ÖSTERLEN Vita stränder löper parallellt med Sydostledens skånska del.

RESOR

Sydstleden är inte riktigt redo så här tidigt på säsongen. Turistbyråerna har ännu inget material och leden har ännu inte blivit skyltad. Före sommarinvigningen går det dock att följa en onlinekarta och försöka länka ihop nybyggda sträckor med gamla cykelleder. På skyltarna står det Åsnen runt, Sverigeleden, Cykelspåret, Banvallsleden och Smugglar-rundan. I juni kommer de vinröda skyltarna som det står Sydstleden på.

Kontrasten är stor, från det moderna universitetsområdet i Växjö till naturområdet där en av de första cykelskyltarna ska sättas upp. På första bänken längs stråket sitter ett gammalt par och morgonfika med en kaffetermos. Härifrån känns det som en turistcykelled i stället för pendlarstråk. Det är flera slingriga vägar snarare än direkta. Det naturnära och

inte så stadsmässiga. Ut på landet och sen rakt igenom de småländska skogarna på en gammal järnvägsbank. Större delen av den småländska sträckan är bilfri och förutom de egna cykelhjulspåren syns avtryck från hästhovar. De trevligaste delarna går på en lättcyklad banvall genom tallskog, förbi nedlagda tågstationer.

En etapp går längs floden och flera av dem närmar sig sjöarna. Cykelleden följer sjön Åsnen på dess östra och södra sida. Med flera platser att kunna sätta sig ner med kaffetermosen eller slå ner några tältpinnar i marken. Med en cykel kommer man nära naturen, för att höra hackspettarna i träden eller se tranorna på sjön.

Banvallen leder in i Blekinge och över den strömmande Mörrumsån, till en väg på grov asfalt och därefter packat grus. Rutten letar sig in i skogarna, som ger en fin friluftsupplevelse. Naturområden och jordbrukslandskap länkas ihop med

avskilda cykelbanor längs bilvägar och genom större samhällen. En av dem leder ända ner till Karlshamn och kusten. Mellan cykeletapperna finns flera goda anledningar till att stanna. Som prisbelönta Ninas bageri i Mörrum, gårdsbutiken vid Gummagårdens gurkodling i Sölvesborg eller det söta Chokladcaféet i Fjälkinge.

Leden är lagd utefter vissa målpunkter och samverkar med annan infrastruktur, därför kan den gå i blandtrafik genom bostadsområden och mellan mindre städer. Den cykelvänliga staden Kristianstad är en av dessa målpunkter.

För de som i stället vill hålla sig till landsbygden och åkermarken går det att gena över Vanneberga. Där finns ett av ledens nio cykelvänliga boenden, som har Cykelfrämjandets märkning *Bed and Bike*. Där finns en säker plats att ställa cykeln, möjlighet att boka en natt med kort varsel, någonstans att torka kläder och ett kök

för att laga mat eller få serverad frukost. Konceptet med cykelvänliga boenden kommer från Tyskland och har funnits i Sverige sen 2012. Det är även från Tyskland som de flesta cykelturister kommer till Antjes Bed and Breakfast i Vanneberga. Ett hemtrevligt och enkelt boende som har det som cyklister behöver.

Sydstleden fortsätter på en cykelbana längs vägen tills den skiljer sig allt mer från den övriga trafiken och når ut i det lugna landskapet. Turistkänslan är tillbaka till fullt i utkanten av Åhus, där leden återgår till en sträcka grusväg genom skogen. Den övergår till asfalt över en bro i Yngsjö, förbi skyltar som pekar ut badplatser med 500 meters mellanrum. Varje liten avstickare österut leder till sanddyner i skånsk tappning.

En av orterna som ligger utplacerade längs kusten är Furuboda, där Frida Samuelsson arbetar. Hon är en av de som har

varit inblandade i Sydstledsprojektet från ett tidigt stadium. Med sitt tillgänglighetsperspektiv har hon påpekat vad som krävs för att alla ska kunna cykla där.

”Det är lättare om det är platt och inte så mycket kuperad terräng. Att det är asfalt i stället.

– Folk glömmet ofta bort att de ska tänka tillgänglighet för andra med begränsad rörlighet eller funktionsnedsättning säger Frida Samuelsson, som själv cyklar på en trehjuling.

– Jag har en cp-skada från födseln och har inte klarat av att cykla på en vanlig cykel. Det är lättare om det är platt och inte så mycket kuperad terräng. Att det är asfalt i stället för grus och är brett nog, förklarar hon.

Förutom utformningen och underlaget på marken är det även viktigt med tydlig skyltning för henne.

– Ja, på grund av hur hjärnan tolkar vissa synintryck och miljöer och har svårt att läsa kartor, förklarar hon.

När leden är färdigställd ska det finnas tydlig information, som visar i vilket skick de specifika delsträckorna är. Frida Samuelsson ser fram emot att testköra leden som cykelturist.

– Absolut, det måste jag göra.

Från Furuboda fortsätter kuststräckan med utsikter över Brösarps backar, äppelodlingar runt Kivik, nationalparken Stenshuvud och slutligen sommarorten Simrishamn. Den sydligaste destinationen på en lovande led. Från en universitetsstad till en semesterstad. På banvallar i småländska skogar, på cykelbanor mellan Blekinges smultronställen och på semesterstråk längs Österlens stränder. ▶

STRAND
Sandvägar går parallellt med leden utanför Futuboda.

BED AND BIKE Antje Jönsson Andersson i Vanneberga.

LANDSBYGD Blekinge och Sydstledens övriga regioner bjuder på mycket skogs- och jordbrukslandskap.

NATUR
Kustrensans utkanten av Simrishamn.

TREHJULING
Frida Samuelsson vill ha en tillgänglig led. Foto: Håkan Larsson

FISKE LÄGE Sydstleden är både sjö- och kustnära.

SÄRÖLEDEN
Kattegattleden går via motionsstråket mellan Särö och Göteborg.

BOENDE
Birgitta Allroth driver Solgården längs Kattegattleden.

TURISTATTRAKTIONER

Leden passerar gamla hotell, fästningar och kallbadhus i Varberg.

Kattegattleden börjar på en levande strandpromenad i Helsingborg. En bred yta fylls med stadsbor, som har kommit ut på promenader, joggingturer och picknickar. För cykelturister är det starten på en välskyltad led, en snitslad bana längs den västra kusten.

Det skånska livet passeras i fiskesamhällen som Viken, villaområden i Höganäs och turistorter som Mölle. Leden når inte ut till alla ändor av Kullahalvön, men det är lätt att hitta tillbaka till skyltarna om man vill ta en avstickare. Förutom den ettåriga cykelleden finns även en ung vandringsled. Två anledningar för friluftsturism som Birgitta Allroth i kustorten Lerberget glädjer sig åt.

– Både cykelled och vandringsled är det vackraste man kan uppleva. Jag räknar med att det kommer att öka beläggningen denna sommar. Alla ni cyklistar och även vandrare verkar så friska, vilket friskt släkte, säger hon på sprudlande skånska.

”Både cykelled och vandringsled är det vackraste man kan uppleva.

Birgitta Allroth driver ett pensionat mitt på leden och funderar på att utöka verksamheten till ett café.

– Sonen har fixat en espressomaskin och kan mala kaffe här. Jag tror det blir flyt här i sommar, säger hon.

Hon minns förra högsäsongen som regnig och kan inte säga hur Kattegattleden har påverkat traktens näringsliv.

– Det är ju nytt och lite svårt att göra en bedömning, men vad jag minns från företagsluncher hade de lite svårt att få turister, cyklistar, in i Höganäs. Ni håller er på leden, säger hon.

Tidigare har hennes ställe varit ett av de cykelvänliga boendena, som hade en uppsatt skylt från *Bed and Bike*. Men hon gick ur för något år sen, då ingen av hennes gäster kände till märkningen eller hade sett marknadsföringen. När hon får veta att konceptet kommer att vidareutvecklas och nylanseras inför sommaren blir hon åter intresserad.

Enligt en näringslivsundersökning är det flera företagare som vill anpassa sig till cyklistar, som en ny målgrupp.

Kattegattledens terräng är cykelvänlig. De flesta sträckorna är kustnära, med utsikt över till danska Själland. På den här sidan vattnet finns öppna strandängar, pittoreska hamnar och lugna skogspartier. Leden fortsätter på nästa halvö. Det är platt och lättcyklat fram till en brant backe uppför Hallandsåsen. Uppifrån höjden går en vindlande backe ner till Båstad. Sen övergår Skåne i Halland.

Tre kuststäder dominerar de kommande milen, Halmstad, Falkenberg och Varberg. Större städer innebär även större vägar däremellan. Men det finns flera etapper genom jordbrukslandskap och mindre samhällen, där det är mindre trafik.

Förutom cykelleden finns det även en infrastruktur som är uppbyggd runt sommarturismen, med stugbyar intill sanddynerna och med strandstopp

som Tylösand, Frösakull, Ringenäs, Vilshärads och Skrea. Det kan även vara värt att ta en avstickare till glassfabriken World of Riccardos i Møllegård eller stanna till vid Glommens Fiskekrog, där maten lagas av en landslagskock.

Vägen in till Varberg går från en strandpromenad mellan hav och sten in till hamnen och centrum. Det gamla kallbadhuset med bastu och trädäck är värt en vila för trötta cykelben.

Norrut övergår kustlandskapet allt mer från halländska strandsträckor till bohuslänska stenhällar. Små orter med semesterkänsla, som Stråvalla, Frillesås och Vassbäck, ligger längs leden. Skårgården med sina öar blir allt fler när turen fortsätter norrut mot Göteborg. Kusten är hela tiden inom räckhåll, från

cykelvägar, skogsvägar och småvägar. Vissa sträckor har mer trafik och närmare staden får turistleden mer karaktär av ett pendlarstråk. Det finns flera platser att stanna till, på ett hembageri och café i Åsa, på en anrik hamnkrog i Gottskär eller på Klippans Konstkafe vid Röda sten.

Turistleden slutar med en liknande känsla som den började. Som en levande strandpromenad. Mellan Billdal och Askim går en motionsled alldeles längs havet, med stadsbor som är ute på promenader, joggingturer och picknickar. Till skillnad från den skånska och halländska kusten är vikarna, badplatserna och hamnarna kantade av klippor. Den kustnära cykelleden fortsätter att hålla stilen hela vägen, ända in i Göteborgs hamn. ▶

RESOR

KATTEGATTLEDEN

6 juni förra året invigdes Sveriges första nationella cykelled som är skyltad som nummer ett.

– **Från det att arbetet** egentligen satte igång är det tio till tolv år sen, säger Rosi Magnusson, ansvarig för marknadsföringen för Kattegattleden.

Hon arbetar för Region Halland, som är ledhuvudman. Resultatet nåddes dock med en gemensam ansträngning från flera aktörer på Sydvästkusten.

– Det var en fantastisk känsla. Det är ändå tio kommuner, två regioner och många människor som har varit inblandade, säger Rosi Magnusson.

Leden är till större delen asfalterad. Många sträckor är bilfria, som separat cykelled eller som avskilda cykelbanor. Andra sträckor går i blandtrafik, genom bostadsområden och landsbygd, men även större bilvägar. Arbetet återstår för vissa delsträckor med planerad byggstart 2016 och 2017. På en del sträckor saknas fortfarande överenskommelser med markägare eller tillåtelse för att dra leden genom naturreservat, innan den är helt färdig.

– Det blir den nog aldrig, det finns hela tiden saker att förbättra. Det tror jag gäller alla typer av leder. Framför allt att få den bilfri, säger Rosi Magnusson.

Nästan ett år efter invigningen är de inblandade nöjda.

– Vi har fått otroligt stort genomslag. Det har spridit sig i hela Europa. Det är en havsnära cykelled med mycket upplevelser, säger Rosi Magnusson.

Nu när även Sydostleden öppnar tror hon på ett svenskt uppsving för cykelturismen.

SYDOSTLEDEN

Den 18 juni i år öppnas Sveriges nästa nationella cykelled, som går genom Småland, Blekinge och Skåne.

– **Tanken med Sydostleden** är att skapa en cykelled á la kontinenten. I Sverige har vi varit lite dåliga på trafiksäkra och bekväma turistleder, säger projektledaren Tommy Gustavsson.

I samverkan med flera kommuner, regioner och aktörer har arbetet lett fram till en cykelbar led, som ska förvaltas av Region Skåne. Sträckningen är en överenskommelse mellan alla inblandade och är en avvägning mellan turistupplevelser och samhällsintresse.

– Det är viktigt att leden binder ihop staden med landsbygden och ökar möjligheten för människor att cykelpendla till jobbet och för lokal rekreation, säger Tommy Gustavsson.

Vissa ombyggnationer och vidareutvecklingar kommer att göras successivt, även efter invigningen.

– Det här började redan för tio år sen. Det kommer att ta några år till innan den blir helt klar, men den kommer att vara tillräckligt klar. Vi säger att den här är version 1.0.

Leden bygger på naturupplevelser och vatten är ett återkommande inslag längs leden. Den nya nationalparken Åsnen med sina småländska sjöar, biosfärsområdet i Blekinge arkipelag, sportfiskeområdet Kronolaxfiske i Mörrum och Österlens kust vid Stenshuvuds strandängar.

När Sydostleden är invigd är målsättningen att varje år kunna locka 8 000 personer att cykla hela leden och 30 000 cyklister som väljer delsträckor.

CYKELRUTT

HELSINGBORG TILL GÖTEBORG

● Från Kuntpunkten i Helsingborg till gästhamnen i Höganäs, cirka 2,2 mil.

● Höganäs till järnvägsstationen i Ängelholm, cirka 4 mil.

● Ängelholm till småbåtshamnen i Båstad, cirka 3,6 mil.

● Båstad till Laholm och slottet i Halmstad, cirka 3,9 mil.

● Halmstad till Tullbron i Falkenberg, cirka 5,7 mil.

● Falkenberg till Socitysparken i Varberg, cirka 4 mil.

● Varberg till torget i Kungsbacka, cirka 7,4 mil.

● Kungsbacka till Göteborgs centralstation, cirka 6,3 mil.

● Totalt är leden 37 mil.

📍 kattegattleden.se

VÄXJÖ TILL SIMRISHAMN

● Från Vattentornet i Växjö till centrum i Tingsryd, cirka 4,8 mil.

● Tingsryd i Småland till Karlskrona i Blekinge, cirka 6 mil.

● Karlskrona till Sölvesborg, cirka 3,2 mil.

● Sölvesborg i Blekinge till Kristianstad i Skåne, cirka 3,3 mil.

● Kristianstad till Åhus, cirka 2,3 mil.

● Åhus till Brösarps backar, cirka 3 mil.

● Brösarps backar till småbåtshamnen i Simrishamn, cirka 3,7 mil.

● Totalt är leden 26,3 mil och 80 procent av underlaget är på asfalt.

📍 sydostleden.se

